

Jaarverslag

2012

Samenvatting

EUROPESE TOEZICHTHOUDER
VOOR GEGEVENSBECHERMING

Jaarverslag

2012

Samenvatting

**Europe Direct helpt u antwoord te vinden
op uw vragen over de Europese Unie**

**Gratis nummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Als u mobiel of in een telefooncel of hotel belt, hebt u misschien geen toegang tot gratis nummers of kunnen kosten worden aangerekend.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Catalografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2013

ISBN 978-92-9242-016-1

doi:10.2804/56008

© Europese Unie, 2013

Overneming met bronvermelding toegestaan.

INLEIDING

Dit is de samenvatting van het Jaarverslag 2012 van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS). Het verslag gaat over 2012, het negende volledige werkjaar van de EDPS als onafhankelijke toezichthoudende autoriteit die verantwoordelijk is voor het eerbiedigen van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, in het bijzonder hun persoonlijke levenssfeer, bij de verwerking van persoonsgegevens door de Europese instellingen en organen. Het verslag beschrijft ook het vierde jaar van het gezamenlijke mandaat van Peter Hustinx, toezichthouder, en Giovanni Buttarelli, adjunct-toezichthouder bij deze autoriteit.

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is ingesteld bij Verordening (EG) nr. 45/2001 (hierna "de verordening" genoemd)¹ om persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer te beschermen en goede praktijken bij de Europese instellingen en organen te bevorderen. Onze missie is:

- **toezien op en zorgen voor** de bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer bij het verwerken van persoonsgegevens van natuurlijke personen door Europese instellingen en organen;
- de Europese instellingen en organen **adviseren** over alles wat verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens. Wij worden door de Europese wetgever geraadpleegd over wetgevingsvoorstellen en nieuwe beleidsontwikkelingen die de persoonlijke levenssfeer kunnen aantasten;
- **toezien op** nieuwe technologie die gevolgen kan hebben voor de bescherming van persoonsgegevens;
- **intervenieren** voor het Hof van Justitie van de Europese Unie om deskundig advies uit te brengen

¹ Verordening (EG) nr. 45/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2000 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de communautaire instellingen en organen en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB L 8 van 12.1.2001, blz. 1).

gen over de uitleg van de wetgeving inzake gegevensbescherming;

- **samenwerken** met nationale toezichthoudende autoriteiten en andere toezichthoudende organen met het oog op een coherenter bescherming van persoonsgegevens.

Dit jaar hebben wij met name ingezet op verbetering van de efficiëntie en doeltreffendheid van onze organisatie in het huidige klimaat van bezuinigingen. In dit kader hebben we met behulp van onze interne en externe belanghebbenden een integrale strategische beoordeling afgerond. Dit heeft geleid tot heldere doelstellingen voor de periode 2013-2014, de goedkeuring van een intern reglement van orde voor alle activiteiten van de EDPS en de goedkeuring van een jaarlijks beheerplan. Als resultaat hiervan is de instelling in 2012 volledig operationeel geworden.

In de loop van 2012 hebben we wederom voor diverse werkterreinen nieuwe benchmarks gedefinieerd. Bij het toezicht op de verwerking van persoonsgegevens door Europese instellingen en organen hebben we contacten onderhouden met meer gegevensbeschermingsfunctionarissen bij meer instellingen en organen dan ooit tevoren. Ook hebben we de resultaten gezien van ons nieuwe handhavingsbeleid: de meeste Europese instellingen en organen, waaronder veel agentschappen, boeken goede vooruitgang met de naleving van de verordening inzake gegevensbescherming, terwijl andere hun inspanningen nog moeten opvoeren.

In het kader van de raadpleging over nieuwe wetgevingsmaatregelen hebben we een recordaantal adviezen over zeer uiteenlopende onderwerpen uitgebracht. De herziening van het wettelijke kader voor gegevensbescherming in de EU stond boven aan onze agenda. De uitvoering van het programma van Stockholm op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht en de digitale agenda, alsook kwesties op het gebied van de interne markt, zoals de hervorming van de financiële sector, en op het gebied van volksgezondheid en consumentenzaken, waren echter ook van invloed op de gegevensbescherming. Daarnaast zijn we intensiever gaan samenwerken met andere toezichthoudende autoriteiten.

BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2012

De hoofdactiviteiten van de EDPS zijn in 2012 in omvang en reikwijdte blijven toenemen. Tegelijkertijd is echter de effectieve hoeveelheid financiële middelen afgenomen vanwege budgettaire beperkingen.

Visie en methodologie

De strategische beoordeling die in het vorige jaarverslag werd aangekondigd, is afgerond. De daaruit voortvloeiende strategie voor de periode 2013-2014 formuleert de visie en methodologie die nodig zijn om doeltreffender en efficiënter te kunnen werken in een klimaat van bezuinigingen. De strategie is aangevuld door een reglement van orde – één document met een uitgebreide beschrijving van de organisatie en werkprocedures van de instelling – en een jaarlijks beheerplan, dat de basis vormt voor het plannen van activiteiten en het beheer van de werklust. Deze drie documenten zijn sterk met elkaar verweven. Zo zijn de in het kader van de strategische beoordeling geformuleerde kernwaarden en richtsnoeren vastgelegd in artikel 15 van het reglement van orde, en worden de acties die de basis vormen voor de nieuwe strategie voor de periode 2013-2014, ten uitvoer gelegd in het jaarlijkse beheerplan voor 2013.

Gegevensbeschermingsfunctionarissen

In mei 2012 zijn we in het kader van onze inspanningen ter ondersteuning van het werk van gegevensbeschermingsfunctionarissen (DPO's) een enquête gestart in de vorm van een vragenlijst over de status van DPO's. De conclusies van de enquête zijn verwerkt in een verslag. Daarin wordt een aantal positieve uitkomsten genoemd, maar ook een aantal aandachtsgebieden, die we nauwgezet willen blijven volgen.

Voorafgaande controles

In 2012 hebben we 119 kennisgevingen voor voorafgaande controle ontvangen en 71 adviezen naar aanleiding van voorafgaande controles uitgebracht. Na een grondige analyse bleken 11 zaken niet in aanmerking te komen voor voorafgaande controle. In tegenstelling tot voorgaande jaren, waarin de dossiers vaak op grote Europese instellingen betrekking hadden, hebben we in 2012 de meeste adviezen uitgebracht aan Europese agentschappen en organen. De adviezen die in 2012 werden uitgebracht, hadden in het algemeen betrekking op standaard administratieve procedures, zoals personeelsbeoordelingen en verwerking van gezondheidsgegevens, maar ook op kernactiviteiten, zoals verwerkingen in verband met bevestiging van tegoeden bij de Commissie, herziene onderzoeksprocedures van OLAF en jaarlijkse meldingen van belangen. Tot ons genoegen konden we in 2012 naar aanleiding van EDPS-adviezen 92 zaken afsluiten.

Bezoeken

In 2012 hebben we bezoeken afgelegd bij zes agentschappen waar sprake leek te zijn van onvoldoende bereidheid tot naleving van de regels of van een gebrekkige communicatie tussen het agentschap en de EDPS. Deze bezoeken bleken heel doeltreffend met het oog op bewustmaking en om het bestuur te bewegen tot naleving van de verordening. We hebben 15 Europese instellingen of organen geïnspecteerd en follow-up gegeven aan eerdere inspecties.

Reikwijdte van de raadpleging

In lijn met de trend van voorgaande jaren zagen we onze raadplegingsactiviteiten op het gebied van wetgeving in 2012 toenemen naar een recordaantal van 33 adviezen, 15 formele commentaren en 37 informele commentaren.

Gegevensbescherming wordt steeds belangrijker: in 2012 zijn niet alleen adviezen uitgebracht over de gebruikelijke prioritaire gebieden als de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht en de internationale gegevensoverdracht, maar in toenemende mate ook over de interne markt en de gezondheidszorg. Intussen worden de snelle ontwikkelingen op het gebied van de digitale agenda weerspiegeld in een stroom aan wetgevingsvoorstellen over dit onderwerp.

Herziening van het wettelijke kader voor gegevensbescherming

In reactie op het in januari gepubliceerde voorstel over het hervormingspakket², bestaande uit een verordening en een richtlijn, hebben we in maart een advies uitgebracht. Verderzorg hebben we in de rest van het jaar in toespraken, persberichten en andere forums aandacht gevraagd voor eventuele knelpunten en verbeterpunten.

Digitale agenda en technologie

Op het gebied van de digitale agenda en technologie hebben we een advies over "cloud computing" uitgebracht. De invloed van nieuwe technologie is en blijft hier van het grootste belang en maakt duidelijk dat de toepassing van gegevensbeschermingsbeginselen als *privacy by design* (ingebouwde gegevensbescherming) en *privacy by default* (privacyvriendelijke standaardinstellingen) noodzakelijk is.

Volksgezondheid en consumentenzaken

Op het gebied van volksgezondheid en consumentenzaken hebben we vastgesteld dat er een groeiende tendens is om

2 http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package.

nieuwe digitale technologieën met bestaande praktijken te vermengen en zo de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Deze inspanningen zijn prijzenswaardig en persoonlijke zorg en dienstverlening bieden grote mogelijkheden. Vanwege de gevoeligheid van persoonlijke gezondheidsgegevens kan het consumentenvertrouwen in nieuwe diensten echter alleen worden bevorderd en behouden als de fundamentele beginselen van gegevensbescherming worden geëerbiedigd.

Samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten

De EDPS en de Groep gegevensbescherming artikel 29 hebben samengewerkt aan zeer uiteenlopende onderwerpen, met name in het kader van de adviezen over doelbinding en verenigbaar gebruik, effectbeoordelingen qua gegevensbescherming op gebied van slimme netwerken en open gegevens, waarbij de EDPS optrad als rapporteur. We hebben ook belangrijke bijdragen geleverd aan de adviezen die zijn uitgebracht in het kader van de gesprekken over hervorming van de gegevensbescherming, cloud computing, vrijstelling van toestemming voor cookies en ontwikkelingen op het gebied van biometrische technologieën.

Gecoördineerd toezicht

De EDPS heeft gezorgd voor een efficiënt secretariaat voor de gegevensbeschermingsautoriteiten die zijn betrokken bij het gecoördineerde toezicht op Eurodac en het douane-informatiesysteem. Voorts is de nieuwe coördinatiegroep voor toezicht op het **visuminformatiesysteem** (VIS) in november 2012 voor het eerst bijeengekomen. Deze groep, die in de eerste plaats belast is met het toezicht op de verdere geleidelijke invoering van het systeem en met de bevordering van samenwerking tussen de lidstaten, heeft haar eerste werkprogramma besproken en informatie gedeeld over EDPS-activiteiten en nationale inspecties in verscheidene lidstaten.

Interne organisatie

In 2012 is binnen de organisatie een nieuwe afdeling, IT-beleid, opgezet om onze expertise op het gebied van informatietechnologie en gegevensbescherming te ontwikkelen en te bundelen. De afdeling bestaat uit IT-deskundigen die ervaring hebben met praktische IT-vraagstukken en op het gebied van beleid en toezicht. We zijn hierdoor beter in staat de risico's van nieuwe technologieën voor de persoonlijke levenssfeer te beoordelen, contact te onderhouden met de technologiedeskundigen van andere gegevensbeschermingsautoriteiten en richtsnoeren inzake de beginselen *privacy by design* en *privacy by default* te bieden aan de verantwoordelijken voor de gegevensverwerking. Het zorgt er ook voor dat we de ontwikkeling van onze toezichtmethoden en -instrumenten kunnen afstemmen op de technologische ontwikkelingen, met name wat betreft de grootschalige informatiesystemen die aan gecoördineerd toezicht zijn onderworpen. De afdeling zal ook bijdragen aan de ontwikkeling van een coherenter intern IT-beleid voor de autoriteit.

Financieel en personeel beheer

Naar aanleiding van de driemaandelijksse beoordelingen van de uitvoering van de begroting door de raad van bestuur van de autoriteit, steeg de uitvoering van onze begroting van 75,66% in 2010 naar 90,16% in 2012. Nieuwe IT-toepassingen als Sysper2 (HR) en MIPs (beheer van dienstreezen) hebben geleid tot een toenemende efficiëntie en professionalisering van de HR-functie van de EDPS.

Enkele belangrijke cijfers over de EDPS in 2012

- **71 vastgestelde adviezen na voorafgaande controle, 11 adviezen zonder voorafgaande controle**
- **86 klachten ontvangen, 40 ontvankelijk**
- **27 raadplegingen over administratieve maatregelen**
- **15 inspecties ter plaatse uitgevoerd en 6 bezoeken afgelegd**
- **1 richtsnoer gepubliceerd** over verwerking van persoonsgegevens op het gebied van verlof en variabele werktijden
- **33 wetgevingsadviezen uitgebracht** over onder meer initiatieven met betrekking tot de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, technologische ontwikkelingen, internationale samenwerking, gegevensoverdracht, volksgezondheid en de interne markt
- **15 formele commentaren uitgevaardigd** over onder meer intellectuele-eigendomsrechten, beveiliging van de burgerluchtvaart, het misdaadbestrijdingsbeleid van de EU, het systeem voor het traceren van terrorismefinanciering en het programma Rechten en burgerschap
- **37 informele commentaren uitgevaardigd**

TOEZICHT EN HANDHAVING

Een van de hoofdtaken van de EDPS is onafhankelijk toezicht uit te oefenen op verwerkingen die door de Europese instellingen en organen worden verricht. Het rechtskader is Verordening (EG) nr. 45/2001 inzake gegevensbescherming, waarin een aantal verplichtingen is vastgelegd voor verwerkers van persoonsgegevens en een aantal rechten voor degenen wier gegevens worden verwerkt.

De toezichttaken lopen uiteen van het adviseren en ondersteunen van gegevensbeschermingsfunctionarissen door voorafgaande controle van risicovolle gegevensbewerkingsoperaties tot het instellen van onderzoeken, waaronder inspecties ter plaatse en het behandelen van klachten. Nadere adviezen aan het EU-bestuur kunnen ook de vorm hebben van raadgevingen over administratieve maatregelen of de publicatie van thematische richtsnoeren.

Onze strategische doelstelling

Een 'gegevensbeschermingscultuur' binnen de Europese instellingen en organen bevorderen, zodat zij hun verplichtingen kennen en verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor naleving van de regels voor gegevensbescherming

Gegevensbeschermingsfunctionarissen

Alle Europese instellingen en organen moeten minstens één **gegevensbeschermingsfunctionaris** (DPO) hebben. In 2012 zijn bij zowel bestaande instellingen en organen als nieuwe agentschappen of gemeenschappelijke ondernemingen elf nieuwe DPO's benoemd, waarmee het totale aantal DPO's uitkomt op 58. Regelmatige interactie met hen en met hun netwerk is een belangrijke voorwaarde voor doeltreffend toezicht. De EDPS heeft nauw samengewerkt met het "kwartet" van DPO's (Raad, Europees Parlement, Europese Commissie en Europese Autoriteit voor voedselveiligheid) die samen het DPO-netwerk coördineren. De EDPS heeft de DPO-bijeenkomsten bijgewoond die in maart en november 2012 werden gehouden bij het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) in Helsinki respectievelijk de Europese Centrale Bank.

Voorafgaande controles

Verordening (EG) nr. 45/2001 bepaalt dat alle verwerkingen van persoonsgegevens die bijzondere risico's kunnen inhouden voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, vooraf moeten worden gecontroleerd door de EDPS. De EDPS bepaalt dan of de verwerking strookt met de verordening.

Voorafgaande controles van risicovolle verwerkingen waren opnieuw een belangrijk onderdeel van het toezicht. In 2012 hebben we 119 kennisgevingen voor voorafgaande controle ontvangen (2 kennisgevingen werden ingetrokken). Terwijl we voor de meeste Europese instellingen de achterstand met betrekking tot oneigenlijke voorafgaande controles hebben weggewerkt, hebben de verwerkingen van met name nieuw opgerichte EU-agentschappen, de follow-up van uitgebrachte richtsnoeren en verscheidene bezoeken aan agentschappen in 2012 geleid tot een toename van het aantal kennisgevingen. In 2012 hebben we 71 adviezen na voorafgaande controle en 11 adviezen zonder voorafgaande controle uitgebracht. Bij deze cijfers is rekening gehouden met het feit dat we een aanzienlijk aantal zaken hebben afgehandeld door het uitbrengen van gezamenlijke adviezen: in 2012 hebben we 13 gezamenlijke adviezen uitgebracht naar aanleiding van in totaal 41 kennisgevingen.

Controle van naleving

De EDPS heeft in zijn beleidsnota van december 2010 aangegeven door te zullen gaan met het houden van periodieke "enquêtes", zodat hij een representatief beeld heeft van de mate waarin Europese instellingen en organen de regels voor gegevensbescherming naleven en hij passende interne doelstellingen kan formuleren om de geconstateerde problemen te verhelpen. In mei 2012 zijn we gestart met een specifieke enquête over de gegevensbeschermingsfunctionaris (DPO) om te controleren in hoeverre Europese instellingen en organen artikel 24 van de verordening naleven. Tot ons genoegen kunnen we melden dat de DPO-functie een eigen plaats heeft verworven binnen de EU-administratie, maar er zijn wel een paar punten die bijzondere aandacht vragen. We zullen met name nauwlettend toezicht houden op de feitelijke duur van het mandaat van DPO's die arbeidscontractant zijn, het hoge personeelsverloop onder DPO's en de mogelijke belangenverstrengelingen, met name bij DPO's die in deeltijd werkzaam zijn binnen het bestuur. Waar nodig zullen we dergelijke problemen per geval bekijken en een oplossing trachten te vinden.

In juni 2012 zijn we een enquête gestart in de vorm van een vragenlijst over de functie van gegevensbeschermingscoördinator (DPC) bij de Europese Commissie. De uitkomsten van de enquête worden verwerkt in een verslag dat in 2013 wordt gepubliceerd.

Klachten

Een van de belangrijkste taken van de EDPS volgens de verordening inzake gegevensbescherming is het aanhoren en onderzoeken van klachten en het instellen van onderzoeken op eigen initiatief of naar aanleiding van een klacht.

In 2012 ontving de EDPS 86 klachten (een afname van ongeveer 20% ten opzichte van 2011, waaruit blijkt dat het online klachtenformulier op onze website doeltreffend bijdraagt aan de vermindering van het aantal niet-ontvankelijke klachten). Van deze klachten waren er 46 bij eerste beoordeling niet-ontvankelijk, omdat ze betrekking hadden op gegevensverwerking op nationaal niveau en niet op verwerking door een EU-instelling of -orgaan.

Naar de overige 40 klachten moest een diepergaand onderzoek worden ingesteld (een toename van ongeveer 54% ten opzichte van 2011). Bovendien bevonden 15 ontvankelijke klachten die in voorgaande jaren waren ingediend (vier in 2009, drie in 2010 en acht in 2011), zich op 31 december 2012 nog in de onderzoeks-, beoordelings- of follow-upfase.

Raadplegingen over administratieve maatregelen

Op 23 november 2012 hebben we als richtsnoer een beleidsnota gepubliceerd inzake raadplegingen op het gebied van toezicht en handhaving. Er is ook ander werk verricht in reactie op **raadplegingen over administratieve maatregelen** door Europese instellingen en organen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Er is een verscheidenheid aan kwesties aangepakt, waaronder het in rekening brengen aan gebruikers van niet-werkgerelateerde gesprekken via de vaste telefoon, publicatie op internet van het officiële adressenbestand van EU-functionarissen, verzameling van attesten van arbeidscontractanten, contractbepalingen voor gebruik in overeenkomsten inzake administratieve samenwerking en de overdracht van medische gegevens tussen instellingen.

Horizontale begeleiding

In 2012 hebben we richtsnoeren gepubliceerd voor het beheer van de verwerking van persoonsgegevens in het kader van **procedures voor verlof en variabele werktijden**. We hebben opleidingen voor DPC's en workshops voor de voor verwerking verantwoordelijken georganiseerd, op de website van de EDPS een speciaal gedeelte voor DPO's ingericht en een telefonische hulplijn voor DPO's opgezet. Ook hebben we ons vervolgverslag gepubliceerd met een uiteenzetting over de mate waarin Europese instellingen en organen voldoen aan de richtsnoeren inzake videobeveiliging die de EDPS in maart 2010 heeft verstrekt.

Momenteel werken we aan richtsnoeren voor afwezigheid en verlof, aanbestedingen en selectie van deskundigen, e-monitoring en gegevensoverdrachten.

BELEID EN RAADPLEGING

De EDPS adviseert de Europese instellingen en organen over gegevensbeschermingskwesties op een aantal beleidsterreinen. De adviserende rol betreft voorstellen voor nieuwe wetgeving en andere initiatieven die gevolgen kunnen hebben voor de bescherming van persoonsgegevens in de EU. Dit gebeurt meestal in de vorm van een formeel advies, maar de EDPS kan ook begeleiding bieden in de vorm van commentaren of beleidsnota's.

Onze strategische doelstelling

Zorgen dat de Europese wetgever (Commissie, Parlement en Raad) op de hoogte is van vereisten inzake gegevensbescherming en dat hij gegevensbescherming integreert in nieuwe wetgeving

Voornaamste trends

Het jaar 2012 stond in het teken van belangrijke ontwikkelingen op het gebied van gegevensbescherming. De Commissie heeft opnieuw een groot aantal wetgevingsvoorstellen gepubliceerd die gevolgen hebben voor de gegevensbescherming en die zich toespitsen op een ingrijpende hervorming van de bestaande regels voor gegevensbescherming. In 2012 stond dit project hoog op de agenda van de EDPS en dit zal gedurende de gehele wetgevingsprocedure zo blijven.

Ook is het aantal uitgebrachte adviezen in 2012 gestaag toegenomen. We hebben 33 adviezen, 15 formele commentaren en 37 informele commentaren uitgebracht over uiteenlopende onderwerpen. Via deze en andere maatregelen hebben we uitvoering gegeven aan onze prioriteiten voor 2012 als beschreven in onze inventarisatie.

Net als in de afgelopen jaren heeft de EDPS op steeds meer verschillende gebieden advies uitgebracht. Naast traditionele prioriteiten, zoals de verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht of internationale overdracht van gegevens, komen er nieuwe terreinen bij. Een aantal adviezen in 2012 had betrekking op de digitale markt en consumentenveiligheid in de onlineomgeving. Daarbij trokken vooral de onderwerpen persoonlijke gezondheidsgegevens en persoonlijke kredietgegevens de aandacht.

EDPS-adviezen en belangrijke vraagstukken

De Commissie heeft op 25 januari haar hervormingspakket aangenomen, bestaande uit twee wetgevingsvoorstellen: een algemene verordening inzake gegevensbescherming en een specifieke richtlijn inzake gegevensbescherming bij politie en justitie. In een eerste reactie hebben we de algemene verordening verwelkomd als een grote stap voorwaarts voor de gegevensbescherming in Europa. Op 7 maart hebben we een advies uitgebracht waarin we ons standpunt met betrekking tot beide voorstellen nader hebben toegelicht. In een officiële verklaring concludeerde de EDPS dat Europa ondanks beide wetgevingsvoorstellen op alle Europese beleidsgebieden nog altijd ver verwijderd is van een uitgebreide reeks regels op het gebied van gegevensbescherming, zowel op nationaal als op Europees niveau.

In 2012 hebben we ook een advies over **cloud computing** uitgebracht om de aandacht te vestigen op de beginselen van gegevensbescherming en op de juiste toepassing hiervan bij dit belangrijke fenomeen. In het advies hebben we de noodzakelijke normen voor gegevensbescherming bij clouddiensten uiteengezet en gemotiveerd. Adviezen als deze zijn bedoeld als richtsnoer en als ijkpunt voor nieuwe hete hangijzers en vraagstukken op het gebied van gegevensbescherming.

De voortschrijdende **interoperabiliteit** van geavanceerde **consumententechnologie** en **internet** (bijv. slimme apparatuur) werpt nieuwe problemen op als het erom gaat persoonsgegevens uitsluitend te verwerken voor het doel waarvoor deze zijn verzameld. In enkele van onze recente publicaties stonden de toegang tot vertrouwelijke informatie of het gebruik voor nieuwe doeleinden van gegevens die voorheen irrelevant of niet toegankelijk waren, centraal. Het advies over slimme meters, apparaten die aanzienlijke energiebesparingen kunnen opleveren, maar mogelijk ook een vorm van toezicht op het doen en laten van huishoudens met zich meebrengen, is een voorbeeld van een door ons becommentarieerd voorstel dat illustratief is voor deze tendens.

Ten aanzien van de **ruimte van vrijheid, veiligheid en recht** was de vraag van noodzakelijkheid een steeds terugkerend thema. We hebben verscheidene adviezen uitgebracht waarin uitvoerig aandacht werd besteed aan dit gegevensbeschermingsbeginsel. Dit was onder meer het geval in ons advies over Eurodac, SIS II en het Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit. We zijn ons terdege bewust van het feit dat rechtshandavingsinstanties met het oog op misdaadbestrijding geneigd zijn te pleiten voor ruimere toegang tot andere databases, zoals die van de douane en de immigratiediensten.

In 2012 hebben we ook veel adviezen over de **interne markt** uitgebracht, waarbij we extra aandacht hebben besteed aan de digitale markt. We hebben onder meer een pakket van vier adviezen vastgesteld op het gebied van de regulering van de financiële markten.

Rechtszaken

Er waren in 2012 geen EDPS-besluiten waartegen beroep is ingesteld bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en we hebben geen procedures ingeleid tegen andere Europese instellingen of organen. Het Hof heeft arrest gewezen in twee zaken waarin wij interveniënt waren.

Het eerste arrest ging over het vermeende gebrek aan onafhankelijkheid van de Oostenrijkse gegevensbeschermingsautoriteit, de Datenschutzkommission (DSK). In *Commissie/Oostenrijk* (zaak C-614/10) waren wij interveniënt aan de zijde van de Commissie. In zijn arrest van 16 oktober 2012 concludeerde het Hof dat de Oostenrijkse DSK niet voldeed aan de vereisten van onafhankelijkheid als bedoeld in de richtlijn gegevensbescherming.

De tweede zaak waaraan wij deelnamen, was *Egan en Hackett/Parlement* (zaak T-190/10). De twee verzoekende partijen in deze zaak verzochten om openbare toegang tot twee documenten met betrekking tot de aanvraag van een vergoeding voor parlementaire medewerkers van twee

leden van het Europees Parlement waarin de namen van assistenten werden genoemd. Het Parlement weigerde toegang te verlenen vanwege het feit dat de namen moesten worden beschouwd als persoonsgegevens waarvan de openbaarmaking zou leiden tot schending van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen. In zijn arrest van 28 maart 2012 verklaarde het Hof de weigering nietig, omdat het Parlement onvoldoende aannemelijk had gemaakt in hoeverre de openbaarmaking van documenten waarin de namen van voormalige assistenten van leden van het Europees Parlement waren opgenomen, een concrete en daadwerkelijke ondermijning zou vormen van hun recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

We hebben ook verzocht om te mogen interveniëren in twee andere zaken die op het moment van schrijven nog aanhangig zijn. De eerste zaak betreft opnieuw een inbreukprocedure met betrekking tot de onafhankelijkheid van gegevensbeschermingsautoriteiten, deze keer tegen Hongarije (zaak C-288/12). De tweede zaak is *ZZ/ELB*, aanhangig voor het Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie (zaak F-103/11). Tijdens een intern onderzoek bij de EIB naar psychisch geweld werd de volledige klacht, inclusief de bijbehorende documenten (waaronder medische verklaringen), toegezonden aan degenen die beschuldigd werden van dit geweld. De EDPS trad op als interveniënt aan de zijde van de verzoekende partij, voor zover de eis gebaseerd was op een vermeende schending van de regels op het gebied van gegevensbescherming.

SAMENWERKING

De EDPS werkt samen met andere gegevensbeschermingsautoriteiten om een consistente gegevensbescherming in Europa te bevorderen. Hiertoe behoort ook samenwerking met toezichthoudende organen die zijn opgericht in het kader van de voormalige 'derde pijler' van de EU en in de context van grootschalige IT-systemen.

Onze strategische doelstelling

Versterken van de goede samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten, in het bijzonder met de Groep gegevensbescherming artikel 29, om te zorgen voor een betere samenhang op het gebied van gegevensbescherming in de EU

De Groep gegevensbescherming artikel 29 bestaat uit vertegenwoordigers van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten (DPA's), de EDPS en de Commissie (deze voert tevens het secretariaat voor de werkgroep). De werkgroep vervult een cruciale rol bij het waarborgen van een consistente toepassing van Richtlijn 95/46/EG.

In 2012 hebben we een actieve bijdrage geleverd aan de activiteiten van de werkgroep, met name door zitting te nemen in thematische subgroepen, waaronder die voor grenzen, reizen, rechtshandhaving, digitale overheid, financiële zaken, toekomst van privacy, internationale overdracht, centrale bepalingen en technologie. We hebben ook belangrijke bijdragen geleverd aan de adviezen die in 2012 zijn uitgebracht, met name in het kader van de besprekingen over hervorming van de gegevensbescherming (twee adviezen), cloud computing³, vrijstelling van toestemming voor cookies en ontwikkelingen op het gebied van biometrische technologieën.

Daarnaast hebben we als rapporteur of co-rapporteur opgetreden bij het advies over doelbinding en verenigbaar gebruik (subgroep voor belangrijke bepalingen), het advies over effectbeoordelingen qua gegevensbescherming op gebied van slimme netwerken (subgroep voor technologie) en het advies over open gegevens (subgroep voor digitale overheid). Deze adviezen zullen naar verwachting alle drie in 2013 worden uitgebracht.

Naast de Groep gegevensbescherming artikel 29 is de EDPS nauw blijven samenwerken met de autoriteiten voor het **gezamenlijke toezicht op grootschalige IT-systemen op EU-niveau**.

Een belangrijk onderdeel van deze samenwerkingsactiviteiten betreft **Eurodac**. De Coördinatiegroep Eurodac-toezicht bestaat uit vertegenwoordigers van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten en de EDPS. Wij voeren ook het secretariaat voor de coördinatiegroep en in dat kader hebben we in 2012 twee bijeenkomsten in Brussel georganiseerd, respectievelijk in juni en november. Een

van de grootste successen die de coördinatiegroep het afgelopen jaar heeft geboekt, is de totstandkoming van het gestandaardiseerde inspectieplan voor nationale toegangspunten van Eurodac, dat tijdens de bijeenkomst in november is aangenomen. De vragenlijst is bedoeld als hulpmiddel bij nationale inspecties.

Voor het toezicht op het **douane-informatiesysteem** (*Customs Information System – CIS*) geldt een soortgelijke regeling. In dat kader heeft de EDPS in 2012 twee bijeenkomsten van de Coördinatiegroep CIS-toezicht bijeengeroepen (in juni en december). Tijdens de bijeenkomst in juni heeft de coördinatiegroep in samenwerking met de gemeenschappelijke controleautoriteit douane een gezamenlijk advies over het FIDE-handboek en het activiteitenverslag over de twee voorgaande jaren vastgesteld. Tijdens de bijeenkomst in december heeft de EDPS de hoofdpunten uiteengezet van de follow-up die aan voorafgaande controles van OLAF was gegeven. Aansluitend heeft de Commissie (OLAF) een presentatie gegeven over de recente ontwikkelingen met betrekking tot de effectbeoordeling van de wijziging van Verordening (EG) nr. 515/97 van de Raad en over de technische ontwikkelingen van het CIS.

Het **visuminformatiesysteem** (VIS) is een database die biometrische en andere gegevens bevat over visumaanvragen van onderdanen van derde landen. In november 2012 hebben wij de eerste bijeenkomst van de Coördinatiegroep VIS-toezicht voorgezeten. Deze groep, die bestaat uit vertegenwoordigers van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten en de EDPS, is belast met het toezicht op de geleidelijke uitrol van het systeem, onderzoekt eventuele kwesties als de uitbesteding van gemeenschappelijke taken door lidstaten aan externe leveranciers en wisselt nationale ervaringen uit.

Er was opnieuw veel aandacht voor samenwerking in **internationale fora**, met name de Europese en internationale conferenties van commissarissen voor bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer. Bij de Europese conferentie in 2012 in Luxemburg stonden recente ontwikkelingen met betrekking tot de modernisering van de kaders voor gegevensbescherming van de EU, de Raad van Europa en de OESO centraal. De Het algemene thema van de internationale conferentie in oktober in Uruguay was *Privacy and Technology in Balance* (privacy en technologie in balans), waarbij de nadruk lag op opkomende landen en onderwerpen als *profiling* en *big data*.

De EDPS heeft in zijn hoedanigheid van waarnemer met het recht van interventie in 2012 twee bijeenkomsten bijgewoond van het raadgevend comité van Verdrag 108, respectievelijk in september en november

De Werelddouaneorganisatie (WCO) was organisator van de 4e internationale workshop over gegevensbescherming bij internationale organisaties die, met steun van de EDPS, op 8 en 9 november 2012 in Brussel plaatsvond. De workshop bood functionarissen van Europese instellingen en organen en internationale organisaties de gelegenheid om beste praktijken met elkaar te bespreken en uit te wisselen. Tijdens het tweedaagse evenement vonden er onder leiding van vertegenwoordigers van de EDPS en de WCO forumdiscussies plaats.

3 Advies 05/2012 over cloud computing – WP 196, 1.7.2012.

HOOFDDOELSTELLINGEN VOOR 2013

In het kader van de algemene strategie voor de periode 2013-2014 zijn voor 2013 de volgende doelstellingen vastgesteld. Van de behaalde resultaten zal in 2014 verslag worden gedaan.

Toezicht en handhaving

Oneigenlijke voorafgaande controles

De fase waarin kennisgevingen achteraf worden geaccepteerd, loopt nu ten einde. We gaan er immers van uit dat Europese instellingen en organen sinds de instelling van de EDPS in 2004 voldoende tijd hebben gehad om hun bestaande verwerkingsactiviteiten bij ons aan te melden. Derhalve heeft de EDPS de Europese instellingen en organen in juli 2012 per brief laten weten dat zij al hun oneigenlijke voorafgaande controles uiterlijk in juni 2013 moeten hebben aangemeld. Naar verwachting zal onze werklust hierdoor in de eerste helft van 2013 toenemen.

Richtsnoeren en opleiding

Uit de invoering van het concept van verantwoordingsplicht in het kader voor gegevensbescherming vloeit voort dat overheidsdiensten van de EU alles in het werk moeten stellen om naleving te waarborgen. De EDPS is van mening dat DPO's en DPC's een belangrijke rol spelen in ieder programma op het gebied van de verantwoordingsplicht. Ter ondersteuning van hun werk zullen we hun richtsnoeren en opleiding blijven bieden en hen aanmoedigen nauw contact te onderhouden met het DPO-netwerk.

Versterkte dialoog met Europese instellingen

In het kader van doelstelling 1 van onze strategie voor de periode 2013-2014 zullen we nauw contact blijven onderhouden met Europese instellingen om een beter begrip van de institutionele context te bevorderen en bij te dragen aan een pragmatische en praktische toepassing van de verordening. Deze dialoog kan op verschillende manieren worden ingevuld, met name in de vorm van workshops over een bepaald thema, bijeenkomsten of telefonische vergaderingen.

Algemene inventarisaties

De EDPS is voornemens een nieuwe inventarisatie uit te voeren bij alle Europese instellingen en organen. Deze maakt deel uit van een regelmatige inventarisatie waarbij we verzoeken om schriftelijke feedback op bepaalde nalevingsindicatoren tegen de achtergrond van de respectieve verplichtingen. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek kan worden bepaald welke instellingen niet op schema liggen met hun nalevingsprogramma en kunnen alle eventuele tekortkomingen worden verholpen.

Bezoeken

We zullen ons blijven inzetten voor bewustmaking op alle beleidsniveaus en waar nodig gebruikmaken van onze handhavingsbevoegdheden. We zullen een bezoek brengen aan organen die gebrekkig met ons

communiceren of onvoldoende blijk geven van de bereidheid tot naleving van de verordening inzake gegevensbescherming.

Inspecties

We zijn voornemens ons inspectiebeleid verder uit te werken en de procedure rondom het inspectieproces nauwkeurig te regelen. We zullen gerichte inspecties blijven uitvoeren, niet alleen op gebieden waarvoor we richtsnoeren hebben verstrekt, maar ook als we de stand van zaken willen controleren.

Beleid en raadpleging

Het hoofddoel van onze adviserende rol is zorgen dat de Europese wetgever op de hoogte is van vereisten inzake gegevensbescherming, dat hij gegevensbescherming integreert in nieuwe wetgeving en dat hij uitvoering geeft aan de maatregelen die wij met het oog op dit doel hebben ontwikkeld. We staan voor de uitdaging om enerzijds invulling te geven aan onze steeds groter wordende rol in de wetgevingsprocedure en anderzijds steeds vaker tijdig gezaghebbende adviezen uit te brengen op basis van steeds beperktere middelen. Tegen deze achtergrond hebben we op basis van onze inventarisatie van beleidsvraagstukken onderwerpen van strategisch belang vastgesteld die de hoekstenen zullen vormen voor ons raadplegingswerk in 2013 (de inventarisatie en de begeleidende nota staan op onze website).

Naar een nieuw wettelijk kader voor gegevensbescherming

We zullen prioriteit blijven geven aan het voortdurende evaluatieproces met betrekking tot een nieuw wettelijk kader voor gegevensbescherming in de EU en zullen, waar dat nodig en passend is, blijven bijdragen aan de debatten in de volgende stappen van de wetgevingsprocedure.

Technologische ontwikkelingen en de digitale agenda, IP-rechten en internet

Technologische ontwikkelingen, met name op het gebied van internet, en de beleidsreacties daarop worden in 2013 ook een aandachtsgebied voor de EDPS. De onderwerpen lopen uiteen van een pan-Europees kader voor elektronische identificatie, authenticatie en ondertekening, internettoezicht (bijv. handhaving van IP-rechten en verwijderingsprocedures voor onrechtmatige en strafbare inhoud) tot clouddiensten.

Verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht

Tot de relevante verwachte voorstellen behoren de oprichting van een Europees openbaar ministerie dat zich bezighoudt met de bestrijding van criminaliteit die ten koste gaat van de EU-begroting en met de hervorming van Eurojust. We zullen ook de initiatieven van vorig jaar blijven volgen, zoals de hervorming van Europol en het pakket "Slimme grenzen". Verder zullen wij de onderhandelingen met

derde landen over gegevensbeschermingsovereenkomsten nauwlettend volgen.

Hervorming van de financiële sector

We zullen nieuwe voorstellen voor de regulering van en het toezicht op financiële markten en actoren op die markten blijven volgen en kritisch blijven onderzoeken, voor zover deze van invloed zijn op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en gegevensbescherming. Dit is eens te meer belangrijk, omdat er steeds meer voorstellen voor harmonisatie van en centraal toezicht op de financiële sector worden ingediend.

e-Gezondheid

In het licht van de groeiende tendens om digitale technologieën toe te passen in de gezondheidszorg, is het heel belangrijk dat er duidelijke regels worden ontwikkeld voor het gebruik van persoonsgegevens binnen dat kader, met name vanwege het gevoelige karakter van gezondheidsgegevens. We zullen de ontwikkelingen op dit gebied volgen en waar nodig ingrijpen.

Overige initiatieven

We overwegen *verkennende adviezen* uit te brengen, die waardevolle input moeten leveren voor de toekomstige verspreiding van fundamentele beginselen en aandachtspunten op het gebied van gegevensbescherming op andere EU-beleidsterreinen, zoals mededinging en handel.

Samenwerking

We zullen bijzondere aandacht besteden aan de naleving van de strategie voor de periode 2013-2014 wat betreft de samenwerking met andere gegevensbeschermingsautoriteiten, internationale organisaties en onze verantwoordelijkheden op het gebied van gecoördineerd toezicht.

Gecoördineerd toezicht

We zullen blijven bijdragen aan het gecoördineerde toezicht op Eurodac, CIS en VIS. Ook de tweede generatie van het Schengen-informatiesysteem (SIS II) zal aan gecoördineerd toezicht worden onderworpen; de planning is dat SIS II in 2013 operationeel wordt. Daarnaast zullen we inspecties van de centrale eenheden van deze systemen uitvoeren wanneer dat noodzakelijk of wettelijk verplicht is.

Samenwerking met gegevensbeschermingsautoriteiten

We zullen actief blijven bijdragen aan de activiteiten en het succes van de Groep gegevensbescherming artikel 29, door te zorgen voor consistentie en synergieën tussen deze werkgroep en de EDPS, in overeenstemming met onze respectieve prioriteiten. We zullen ook goede betrekkingen blijven onderhouden met nationale gegevensbeschermingsautoriteiten. Als rapporteur voor een aantal specifieke dossiers zullen wij de goedkeuring van adviezen door de Groep sturen en voorbereiden.

Gegevensbescherming in internationale organisaties

De EDPS zal derhalve contacten blijven leggen met internationale organisaties via een jaarlijkse workshop die is gericht op bewustmaking en het verspreiden van goede praktijken.

Andere gebieden

Voorlichting en communicatie

In overeenstemming met onze strategie voor de periode 2013-2014 zal de EDPS binnen de EU-administratie bekendheid blijven geven aan gegevensbescherming en zullen wij ons blijven inzetten om natuurlijke personen te informeren over hun grondrecht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens. In dat verband zullen we onze website actualiseren en verder ontwikkelen, nieuwe communicatie-instrumenten ontwikkelen om onze kernactiviteiten beter voor het voetlicht te brengen, begrijpelijke taal gebruiken om technische onderwerpen toegankelijker te maken en voorbeelden gebruiken waarin het grote publiek zich gemakkelijk kan herkennen.

Financieel en personeel beheer en professionalisering van de HR-functie

In het kader van economische bezuinigingen en de noodzaak 'om meer met minder te doen' zal de kwaliteitsbeheerstrategie worden ontwikkeld, zodat de instelling haar taken zo efficiënt mogelijk kan uitvoeren. Dit houdt in:

- nadrukkelijke aandacht voor een nieuw opleidingsbeleid om beroepsvaardigheden te ontwikkelen, loopbaanmogelijkheden te vergroten en prestaties te verbeteren;
- hernieuwde inspanningen voor een betere planning, uitvoering en controle met betrekking tot de besteding van financiële middelen;
- een meer strategische benadering van personeelszaken; en
- een integraal kwaliteitsbeheersysteem dat zodanig zal worden opgezet en geïmplementeerd dat er een duidelijke samenhang is tussen interne-controlenormen, risicobeheer en het gemeenschappelijk evaluatiekader.

We zullen ook een begin maken met de ontwikkeling van een strategische visie op de middelen die op middellange en lange termijn nodig zijn, met name in het kader van het toekomstig Europees Comité voor gegevensbescherming.

IT-infrastructuur

Het is de bedoeling dat we in de loop van het jaar ons nieuwe casemanagementsysteem in gebruik gaan nemen om binnen het gewenste tijdsbestek resultaten te kunnen boeken, met inachtneming van de noodzakelijke waarborgen op het gebied van veiligheid en gegevensbescherming.

Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming

Jaarverslag 2012 — Samenvatting

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie

2013 — 12 blz. — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9242-016-
doi:10.2804/56008

HOE KOM IK AAN EU-PUBLICATIES?

Gratis publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- bij de vertegenwoordigingen en delegaties van de Europese Unie.
Ga voor de contactgegevens naar <http://ec.europa.eu> of stuur een fax naar +352 2929-42758.

Betaalde publicaties:

- bij de EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Betaalde abonnementen (bv. jaarreeksen van het *Publicatieblad van de Europese Unie* en de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie):

- via een van de verkoopkantoren van het Bureau voor publicaties van de Europese Unie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_nl.htm).

EUROPESE TOEZICHTHOUDER
VOOR GEGEVENSBECHERMING

OT-AB-13-001-NL-N

*EDPS – De Europese hoeder
over de bescherming van persoonsgegevens*
www.edps.europa.eu

ISBN 978-92-9242-016-1

